

ἀποτρόβηξε ἀπὸ τοὺς θόρυβους τῆς μέρας, τὸν ἔκανε
δυσφορὴς λακωνικῶς καὶ βαρῦ.

Ὁ Βγιόρσον εἶτανε πάντα πληρεξούσιος κάποιου
πράματός, νοιώθοντας πάντα πὸς εἶναι ἡ πατριώτης
ἢ φατριαστῆς : ἀπὸ τότε ὁ Ἰψεν καθιέρωσε τὴ μό-
νοση καὶ τὸ ἀποτρόβηγμα. Ἄντις γὰρ πατριώτης,
ἔγεινε κοσμοπολίτης : ἀντις γὰρ φατριαστῆς, ἔγεινε
ἀτομιστής.

IV

Οἱ ἐπιστολῆς τοῦ Ἰψεν ποὺ τυπωθήκανε δὲ δίνουν
ἀκριβῆ ἰδέα γὰρ τὴν προσωπικότητά του. Στὴν ἀλλη-
λογραφία του ἀσκολήθηκε τὸ περισσότερο μὲ τὸ νὰ
ὑπερασπίζε τὰ συμφέροντά του. Δὲ βρῖσκει κανένας
κεῖ μέσα, παρὰ πολὺ λίγος, τὰ ἔχνη τοῦ ἀνθρώπου ποὺ
ἔγραψε : « Δὲν εἶμαι ἀπὸ κεινοὺς ποὺ εὐχαριστοῦνται
σπρώχνοντας τὰ κόκκαλα τοῦ ζατρικοῦ ὁ τρόπος μου
εἶναι νάναποδογυρίζω τὸ παιχνίδι. »

Ἀδιάκοπα ὥστόσο, ξετάζει βαθύτερα τὴν ἰδιοτιχὴ
τοῦ ζοῆ κατὰ κεῖ τὴ ζοῆ τῶν προσώπων του ἔρευ-
νώντας προβλήματα ἠθικὰ πὺρ βαθεῖα ἀπὸ κείνα ποὺ
συνηθίζουν ἵνα πραγματοποιούνται καὶ ξαναβάζοντας
πίσω τίς γνώσεις ποὺ ἀπόχτησε, ξανοίγει τὰ σύνορα
ποὺ περιορίζουν τὸν κύκλο τῶν θεμάτων ποὺ ὑποβάλλ-
ονται στὴ δραματικὴ ἀνάλυση. Τὸ ὅ,τι μετατόπισε τὰ
ἄσια, ἢ ἀσυλλόγιστη κατακραυγὴ ἐναντίον τῶν **Βρυκο-
λάκων** τὸ ἀποδείχνει καθαρά.

Κάποτες τὰ προβλήματα ποὺ καταπιάνεται εἶναι
σκεδὸν κορυφατικά : παρατηρήσατε πὸς ὁ Ἰψεν πραγμα-
τεύεται τὰ θέματα ποὺ ἀναφέρονται στὴν αἰμομιξία :
ὁ ἔρωτας ἀνάμεσα ἀδερφοῦ καὶ ἀδερφῆς μὲ τὸν Ὀσβάλτ
καὶ τὴ Ρεγγίνα, μὲ τὸν Ἄλμερ καὶ τὴν Ἄστα, εἴτε οἱ
ἔνοχοι σκέψεις ἀνάμεσα πατέρα καὶ κόρης (Ρεβέκα καὶ
δρ Βέστ).

Στὴν πρώτη περίπτωσι βάζει σ' ἀμφιβολίαν τὴν
πραγματικότητά τοῦ ἐγκλήματος : στὴ δεύτερη ζητᾷ νὰ
βρεῖ μὴ δυνατὴ ἀντίθεση μὲ τὴν ἀγνότητά ποὺ δεῖ-
χεται κατοπινά.

Γιὰ τὸν Ἰψεν τὸ σκεπτικιστῆ, τὸ ζήτημα τῆς εὐτύ-
νης ἔρχεται πρὶν ἀπ' ὅλα. Ὡς ποῖο σημεῖο ἡ προσω-
πιότητα χαίρεται αὐτεξούσια ; Ὡς ποῖο σημεῖο εἶναι
ἀναγκασμένη νὰ ἐνεργεῖ καθὼς τὸ κάνει ; Τὸ ζήτημα
τῆς εὐτύνης τὸν ἀπασκολεῖ σκεδὸ σὰ δημιουργεῖ τὸν
Ἰουλιανό, τὸ Χέλμερ καὶ τὴ Νόρα, τὸ Βάντελ καὶ τὴν
Κερά τῆς θάλασσας, τὸν Ἄλμερ καὶ τὴν Ἄστα (τὸ
μεγάλον ἔργο τοῦ Ἄλμερ πραγματοποιεῖται τὸ ζήτημα τῆς
εὐτύνης), τὸ Σόλνες καὶ τὴ Χίλδα, τὸ Ρούμπεκ καὶ
καὶ τὴν Βιορήνη βρῖσκει ἀκόμα ἐνσάρκωσες καὶ στοὺς
ἔνοχους, καθὼς στὸ Μπέρνικ καὶ στὴ Ρεβέκα καὶ στοὺς
δημιουργοὺς τῆς συμφωνίας, καθὼς στὸ λομαγὸ Ἄλβιγκ
καὶ στὸ Μπόρμαν καὶ στοὺς ἀναμομφωτῆς τοῦ
κόσμου καθὼς στὸ Γρηγόρη Βεργὲ καὶ στὸ δόκτορα
Στόζμαν.

Ὁ Βγιόρσον εἶναι καθαρά ἠθικολόγος ἢ καρδιά
του δὲν εἶναι παλαιότερα. Ὁ Ἰψεν ἀντίθετα, παλεύει
γιὰ νὰ κατορθώσει νὰ συβιβάσει τὴν ἀποστολή του

ὡς δικαστῆς μὲ τὴ ντετερμινιστικὴ πίστη του στὴ μοι-
ραία ἀνάγκη.

Ὁ Βγιόρσον κηρύχνει ἐναντίον τῆς μοναρχίας ἢ τῆς
πρόληψης (τῆς πίστεως στὰ θάματα, τοῦ ἀναρχισμοῦ), ἢ
κόλλο συνηγορεῖ γιὰ τὴν ἀνοχή καὶ τὴ φυλετικὴ ἀγνό-
τητα. (Ὁ Ἰψεν δὲν κηρύχνει διόλου) μὲ τὰ ζήτηματα
μονάχα ποὺ μᾶς δίνει, μᾶς ἀναγκάζει νὰ σκεφτοῦμε.

(Ἀκολουθεῖ)

Ἡ ΚΟΙΝῆ ΓΝΩΜῆ

ἘΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

Ἀθήναι, 10 Ἰανουαρίου 1915

Κύριε Ταγκόπουλε,

Οἱ ἀποχωρήσαντες ἀπὸ τὴν «Νέαν Ἑλλάδα» συν-
τάκται, τῶν ὁμοίων τὸ «κίνημα» ὅπως τὸ ἐξαρχητρι-
σατε, σὰς ἐνέπνευσε τὸ σημερινὸν ὄραϊον ἄνθρωπον τοῦ
«Νουμᾶ», αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκη νὰ σὰς ἐκφρά-
σουν τὰς θερμοτάτας εὐχαριστίας των διὰ τὰς ἐξαιρε-
τικῶς εὐμενεῖς κρίσεις σας.

Ἄντλαμβανόμεθα ὅτι μᾶς κοιτακεῖ ἰδιαίτερος τὸ
ν' ἀποδίδεται ἡ σημασία, ποὺ ἀπεδώκατε εἰς τὸ κί-
νημά μας καὶ μᾶς καθιστᾷ ἕτερη ἀνοχὴ τὸ γεγονός
ὅτι εὐύχαμεν τόσον ζωηρᾶς ἐπιδοκιμασίας ἀπὸ μέρος
τοῦ «Νουμᾶ».

Ἐκκληροῦμεν ἐπιχρῶσιν ἐκχρῶσιντες ἐπὶ τούτῳ
τὴν εὐγνωμοσύνην μας καὶ σὰς παρακαλοῦμεν νὰ πι-
στεύσετε ὅτι θὰ ἐνθυμούμεθα πάντοτε μὲ συγκίνησιν
τὰ αἰσθήματα τοῦ «Νουμᾶ» ἀπέναντί μας.

Διὰ τοὺς ἀποχωρήσαντας συντάκτας τῆς «Νέας Ἑλ-
λάδος».

Γ. Ἄντ. Βεντήρης

ΣΑΑΔΗ.—Σὲ κάνει νὰ ἀποφῆρες μιὰ γυναῖκα ; Ζήτησε
ἀπὸ μιὰν ἄλλη νὰ σὲ παρηγορήσῃ. Μὰ ἂν ἡ ἐμορφὴ τῆς
γυναίκας ποὺ σὲ βασανίζει εἶνε ἀπαράμιλλη, ἔ! τότες κρα-
τήσατε πίστη σ' αὐτήν, ἂν δὲν εἶσαι βέβαιος πως μπορεῖς νὰ
τὴν ἀληθομονήσῃς.

ΣΑΑΜΠ.—Ἄν οἱ ἀμαρτίες σοῦ βαρύνουνε τοὺς ὄμους
σου μὴ δοκιμάζῃς νὰ τρέξῃς στὸ δρόμο τῆς Ἀρετῆς. Πρὶν
τίς ξεπλύνῃς. Ὁ φορτωμένος χαμῆλης σκέφτεται ποτέ νὰ
παραιτῆ ἀπὸ τρέξιμο μὲ τὸ φτεροπόδιον ἄλογο :

ΣΑΑΜΠ.—Ἀνθρώπε, εἰςάσε τὸ θεὸ ! Τὸ σῶμα σου
εἶναι ἓνα θημιόσιον λειψίδι ποὺ κατεβάζει τὸ καταπυρόχρον οὐ
φ ἔβες σου.

ΣΑΑΔΗ.—Γιὰ ποῖο λόγο νὰ τρέψῃς μὲ τὸ μυρμιόμιον λάδι
τοῦ σανδάλου τίς πληγὰς ἐνὸς ἀνθρώπου ποὺ ξεψυχαίει ;